

Toespraak van Leo Tindemans over de Europese belangen op het gebied van veiligheid (Brussel, 12 november 1987)

Source: Teksten en documenten. Verzameling "Ideeën en Studies". 1988, n° 335. Brussel: Ministerie van buitenlandse zaken, buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking. "De buitenlandse politiek van België", p. 154-156.

Copyright: (c) Ministère des affaires étrangères

URL:

http://www.cvce.eu/obj/toespraak_van_leo_tindemans_over_de_europese_belangen_op_het_gebied_van_veiligheid_brussel_12_november_1987-nl-9c0b53a8-beaa-4329-813a-eb1635ec9ebd.html

Last updated: 22/06/2015

Toespraak van Leo Tindemans over de Europese belangen op het gebied van veiligheid (Brussel, 12 november 1987)

[...]

De afhankelijkheid van de Verenigde Staten heeft er ons vanaf het ontstaan van het Westeuropese Bondgenootschap toe aangezet een eigen identiteit op het vlak van defensie na te streven. Zulks kan binnen het kader van het Atlantisch Bondgenootschap worden geconcipieerd, wat dan plastisch wordt uitgedrukt als een eigen pijler van het Bondgenootschap.

De op het gewijzigde Verdrag van Brussel gebaseerde Westeuropese Unie is hiervan het voorbeeld bij uitstek. Andere voorstellen gaan in meerdere of mindere mate in de richting van een meer onafhankelijke Europese benadering. Het Frans geïnspireerde voorstel voor een Europese Defensiegemeenschap dat in 1954 in elkaar stortte is een getuige hiervan. Ook in verdere voorstellen om aan de Europese defensie een eigen gelaat toe te kennen speelde Parijs een niet-onbelangrijke rol: zo was er de poging om een Frans-Britse nucleaire samenwerking op gang te brengen vooraleer beide landen een eigen weg zouden gaan. De Frans-Duitse samenwerking, gesymboliseerd door Charles DE GAULLE en Konrad ADENAUER die samen in de kathedraal van Reims neerknielden, mondde in het in 1963 ondertekende Frans-Duitse vriendschapsverdrag uit. In dit vriendschapsverdrag is een militaire composante aanwezig die, zoals bekend, onlangs opnieuw aan de orde is gekomen. De Fransen zijn zich er inderdaad van bewust geworden dat er geen sprake kan zijn van een Europese verdediging zonder de Bondsrepubliek Duitsland en dit noch op Europees, noch op Atlantisch niveau. De Europese Defensiegemeenschap vormde trouwens een middel om de B.R.D. in het Bondgenootschap op te nemen en de herbewapening ervan mogelijk te maken in voor Europa aanvaardbare voorwaarden.

De Duitsers van hun zijde wensen een groter engagement van Frankrijk voor de voorwaartse verdediging. De nauwe samenwerking tussen de beide landen heeft het de Fransen trouwens mogelijk gemaakt inspanningen te leveren voor de gemeenschappelijke verdediging via de Franse aanwezigheid in Duitsland.

Bovendien zou de Frans-Duitse samenwerking volgens sommigen een middel kunnen vormen om de mogelijkheid tegen te gaan dat Duitsland afstand zou nemen van de rest van West-Europa en vooral van de Europese integratie. Volgens deze stelling concipieert de Sovjetunie onder GORBACHOV een politiek die erop gericht is de Bondsrepubliek Duitsland te brengen tot een politiek van openheid zowel tot het Oosten als het Westen. Men moet zich overigens afvragen of de propagandistische démarches in de Westerse buurlanden van Duitsland op termijn niet een gelijkaardige doelstelling hebben. Het is echter niet erg waarschijnlijk dat de B.R.D. en haar buurlanden zich op sleeptouw laten nemen, maar het is belangrijk dat men zich bewust is van de risico's.

Het is niet verwonderlijk dat het debat over de veiligheid in Europa bijzonder levendig is in Duitsland, omdat dit grondgebied rechtstreeks betrokken is, en in Frankrijk, omdat dit land gedurende lange tijd zijn specificiteit bewaard heeft in de schaduw van het status quo dat bestond in de Oost-Westbetrekkingen.

Het is tegen die achtergrond dat de Franse Premier Jacques CHIRAC in december van vorig jaar, wanneer post-Reykjavik nog zeer reëel was, het forum van de Parlementaire Assemblee van de Westeuropese Unie uitkoos om een voorstel voor een Europees Handvest van principes voor de Westeuropese veiligheid te lanceren. Hij stelde dat dit handvest zijn grondslag moet vinden in het behoud van de nucleaire ontrading; het in overweging nemen van de bedreiging in haar geheel, het belang van de strategische koppeling tussen de twee oevers van de Atlantische Oceaan en de noodzaak om een defensie-inspanning te behouden in overeenstemming met de bedreiging. Dit zou, volgens de Franse Premier, een voorwaarde zijn voor de politieke versterking van Europa.

Een werkgroep werd opgericht en heeft een ontwerp van platform voorgelegd over de Europese belangen inzake veiligheid die de Ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie van de lidstaten van W.E.U. bespraken en vervolgens aangenomen hebben tijdens hun vergadering in Den Haag van 26 en 27 oktober. Het goedgekeurde document kreeg de naam platform mee, wat wijst op een minder plechtig karakter in

vergelijking met de oorspronkelijke idee om een Handvest op te stellen. Dit zou een te sterke verwijzing naar het Handvest van de Verenigde Naties geweest zijn.

Het platform is evenwel interessant om verscheidene redenen:

— het goed gestructureerde document herneemt de voorwaarden, de criteria voor de veiligheid van Europa dat centraal staat in de Oost-Westbetrekkingen;

— het herinnert eraan dat «om geloofwaardig en doeltreffend te zijn, de ontradings- en verdedigingsstrategie verder gebaseerd dient te zijn op een gepaste combinatie van een nucleaire en een conventionele macht, waarbij het nucleaire element het enige is dat een mogelijke agressor voor een onaanvaardbaar risico kan plaatsen;

— het dringt aan op de noodzaak om de koppeling met de Verenigde Staten te behouden en bevestigt uitdrukkelijk dat de Europese verdediging integrerend deel uitmaakt van de Atlantische verdediging;

— het onderstreept de verantwoordelijkheid van de Europeanen inzake verdediging en dit zowel op conventioneel als nucleair vlak, maar herinnert er ook aan dat wapenbeheersing en ontwapening integrerend deel uitmaken van de Westerse defensiepolitiek en er geen alternatief voor zijn;

— heel de tekst past volledig in het vooruitzicht van de Europese solidariteit en constructie.

Het evolutief karakter en de Europese dimensie zijn volgens mij essentieel. Inderdaad, zoals ik in het begin van mijn uiteenzetting reeds stelde, ben ik er voorstander van dat de Europese Unie over een gemeenschappelijk defensiebeleid zou beschikken.